

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
HUZURIDAGI ILMIY DARAJA BERUVCHI
DSc.03/10.12.2019.I.16.01 RAQAMLI ILMIY KENGASH

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

NOMONOVA YULDUZ SOYIBNOZOR QIZI

TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI
TAKOMILLASHTIRISH ORQALI XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB
QILISH YO‘LLARI

Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (Doctor of Philosophy) ilmiy
darajasini olish uchun yozilgan

DISSERTATSIYA

Ilmiy rahbar:
Iqtisodiyot fanlari doktori,
Professor N.X.Jumayev

Toshkent - 2024

MUNDARIJA

KIRISH..... Ошибка! Закладка не определена.

I BOB. AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMI VA XORIJIY INVESTITSIYALARNING ILMIY-NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI Ошибка! Закладка не определена.

1.1. Korporativ boshqaruv va xorijiy investitsiyalar tushunchasi, vazifasi va zaruriyati **Ошибка! Закладка не определена.**

1.2. Tijorat banklarining korporativ boshqaruv va investitsion faoliyatining huquqiy-nazariy asoslari **Ошибка! Закладка не определена.**

1.3. Xorij davlatlari banklaridagi korporativ boshqaruv tizimi va ulardagi investitsion muhitning o'ziga xos xususiyatlari.....**Ошибка! Закладка не определена.**

Birinchi bob bo'yicha xulosalar Ошибка! Закладка не определена.

II BOB. AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINI BAHOLASH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNING JALB QILISHI HOLATI TAHLILI..... Ошибка! Закладка не определена.

2.1. Aksiyadorlik tijorat banklari investitsion jozibadorligini oshirishda investitsion muhitning roli **Ошибка! Закладка не определена.**

2.2. Tijorat banklarida korporativ boshqaruvning samaradorligini tavsiflovchi asosiy ko'rsatkichlar tahlili **Ошибка! Закладка не определена.**

2.3. "Ipoteka-bank" ATIB korporativ boshqaruv tizimida amalga oshirilgan o'zgarishlar va investitsion loyihalar holati tahlili**Ошибка! Закладка не определена.**

Ikkinchi bob bo'yicha xulosalar Ошибка! Закладка не определена.

III BOB. TIJORAT BANKLARIDA ZAMONAVIY KORPORATIV BOSHQARUV USULLARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI Ошибка! Закладка не определена.

3.1. Tijorat banklari investitsion faolligini oshirish istiqbollari **Ошибка! Закладка не определена.**

3.2. Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruv organlari faoliyatini takomillashtirish uchun e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan masalalar **Ошибка! Закладка не определена.**

Uchinchi bob bo'yicha xulosalar..... Ошибка! Закладка не определена.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

I. Normativ-huquqiy hujjatlar va metodologik ahamiyatga molik nashrlar

1. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 11-noyabrdagi ““O‘zbekiston Respublikasining Markaziy banki to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuniga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi O‘RQ-582-sonli Qonuni.
2. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 5-noyabrdagi ««Banklar va bank faoliyati to‘g‘risida»gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuniga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish haqida»gi 580-sonli Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining 2015-yil 3-iyundagi “Qimmatli qog‘ozlar bozori to‘g‘risida»gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuniga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi O‘RQ-387 sonli Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 25-dekabrda “Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to‘g‘risida”gi O‘RQ-598-son Qonuni.
5. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 27-yanvardagi «Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to‘g‘risida»gi Qonuni
6. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2015-yil 28-iyuldagi “Davlat ulushi bo‘lgan aksiyadorlik jamiyatlari va boshqa xo‘jalik yurituvchi subyektlar faoliyati samaradorligini baholash mezonlarini joriy etish to‘g‘risida”gi 207-sonli Qarori.
7. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 30-iyuldagi «Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida » 460 -sonli qarori.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenta Sh.M.Mirziyoevning 2018-yil 19-avgustdagi Oliy Majlisga murojaatnomasi.

9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoevning 2020-yil 24-yanvardagi Oliy Majlisga Murojaatnomasi
- 10.O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2020-yil 29-dekabrda Oliy Majlisga murojaatnomasi
- 11.Prezident Shavkat Mirziyoyevning 2022-yil 16-noyabrda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzurida Xorijiy investorlar kengashining birinchi yalpi majlisidagi nutqi
- 12.O‘zbekiston Respublikasi Prezidenta Sh.M.Mirziyoevning 2022-yil 29-dekabrda Oliy Majlisga murojaatnomasi.
- 13.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015-yil 24-aprelda “Aksiyadorlik jamiyatlarida zamonaviy korporativ boshqaruv uslublarini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-4720-sonli Farmoni
- 14.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevralda “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida ” PF-4947- son Farmoni.
- 15.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 12-mayda “2020-2025 yillarga mo‘ljallangan O‘zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–5992-sonli Farmoni.
- 16.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentning 2020-yil 2-iyunda imzolangan “O‘zbekiston Respublikasining Xalqaro reyting va indeksdagi o‘rnini yaxshilash hamda davlat organlari va tashkilotlarida ular bilan tizimli ishlashning yangi mexanizmini joriy qilish to‘g‘risida”gi PF-6003-sonli Farmoni.
- 17.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvarda “2022-2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-sonli Farmoni
- 18.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 21- dekabrda “Yangi O‘zbekiston ma‘muriy islohotlarini amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PF-269-son Farmoni

19. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 12-sentyabrdagi “Respublika bank tizimini yanada rivojlantirish va barqarorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3270-sonli Qarori
20. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 23-martdagi “Bank xizmatlari ommabopligini oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-3620-sonli Qarori
21. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti 2019-yil 29-aprelida “Respublika iqtisodiyotiga to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4300- son Qarori.
22. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 25-iyunda qabul qilingan ““Ipoteka-bank” aksiyadorlik tijorat ipoteka bankini o‘zgartirish va uni xalqaro moliya korporatsiyasi ishtirokida keyinchalik xususiylashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 523-sonli qarori
23. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-oktyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi bank sektorining moliyaviy barqarorligini oshirishga oid birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-4487-sonli Qarori
24. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentning 2022-yil 17-yanvardagi “Kapital bozorini qo‘llab-quvvatlashning samarali mexanizmlarini joriy etishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” PQ-90 sonli Qarori.
25. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining 2017-yil 24-iyuldagi “Tijorat banklari tomonidan qimmatli qog‘ozlar bilan o‘tkaziladigan operatsiyalarga va ularning boshqa korxonalar ustav kapitalida qatnashishiga qo‘yiladigan talablar to‘g‘risidagi nizomga o‘zgartirishlar va qo‘shimcha kiritish haqida”gi 1894-2-sonli Qarori.
26. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining 2020-yil 30-iyundagi “Tijorat banklarida korporativ boshqaruv to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi 3254-sonli Qarori.

- 27.**O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining 2021-yil 13-fevraldagi “Tijorat banklari kapitalining monandligiga qo‘yiladigan talablar to‘g‘risidagi nizomga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi 2693-7 sonli Qarori.
- 28.**O‘zbekiston Respublikasi Davlat mulk qo‘mitasi huziridagi Qimmatli qog‘ozlar bozori faoliyatini muvofiqlantirish va nazorat qilish markazining, O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki Boshqaruvining 2014-yil 30-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi hududida chet el valyutasidagi qimmatli qog‘ozlar muomalasi, rezidentlar tomonidan chet el valyutasidagi qimmatli qog‘ozlarni sotib olinishi, shuningdek rezidentlar chiqargan qimmatli qog‘ozlarning norezidentlar tomonidan sotib olinishi tartibi to‘g‘risidagi nizomga o‘zgartirishlar kiritish haqida”gi 1692-3-sonli Qarori.
- 29.**O‘zbekiston Respublikasi Davlat mulki qo‘mitasi huzuridagi Qimmatli qog‘ozlar bozori faoliyatini muvofiqlashtirish va nazorat qilish markazi bosh direktorining 2009-yil 9-sentyabrdagi “Qimmatli qog‘ozlar emissiyasi va emissiyaviy qimmatli qog‘ozlar chiqarilishlarini davlat ro‘yxatidan o‘tkazish qoidalarini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 2000-sonli Buyrug‘i.
- 30.**Aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatining samaradorligini oshirish va korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish komissiyasi yig‘ilishining 2015-yil 31-dekabrda 9-son bayonnomasi bilan tasdiqlangan **KORPORATIV BOSHQARUV KODEKSI**

II. Asosiy adabiyotlar:

- 31.**Alimov I.I. Tijorat banklarining qimmatli qog‘ozlar bilan operatsiyalari. O‘quv qo‘llanma. T.:TDIU. 2007
- 32.**Аоки., Ким Х.К. Корпоративное управление в переходных экономиках: инсайдерский контроль и роль банков. –СПб., 1997. –с. 55.
- 33.**Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. – СПб.: Издательство «Питер», 1999. – 416 с.

34. William F. Sharp Investors and Markets: Portfolio Choices, Asset Prices, and Investment Advice. Princeton University Press, 2008
35. Белоглазова Г.Н., Кроливецкий Л.П. Банковское дело: Функции коммерческих банков, международные расчёты, кредиты и инвестиции. М.: «Питер» 2008 г.
36. Беркинов Б.Б. Корпоративные структуры (Основы создания и управления). –Т.: Изд-во Нац.б-ки Узбекистана им. Алишера Навои, 2005. – 132 с.
37. Boltabaev M.R. “Ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiyalashda tijorat banklarining investitsion salohiyatidan samarali foydalanish istiqbollari. «Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank- moliya tizimida innovatsion xizmatlarni rivojlantirish» mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari to’plami. Toshkent. TDIU 2015. - B. 10.
38. Боровкова В.А. Боровкова В.А. Рынок ценных бумаг. Учебное пособие. С. Пб. «Питер» 2008 г.
39. Бутиков И.Л. Рынок ценных бумаг Узбекистана: проблемы формирования и развития. Т.: «Консаудитинформ» 2008 й.
40. Дедегкаев В. Е. Банковский маркетинг как механизм развития предпринимательской деятельности банков. – URL : <http://www.dedegkaev.ru/index.php/bankmarketing/59-bankmarkpred>.
41. Галанова В.А. Акционерное дело: Учебник / Под ред. –М.: Финансы и статистика, 2003
42. Imomov X. ”Investitsiyalarni tashkil etish va moliyalashtirish” T: 2011 yil 27 - b.
43. Jumayev N.X. Abduraxmonov O.Q. Jaxon moliyaviy - iqtisodiy inqirozi: sabablari va uni bartaraf etish muammolari. T.: “Akademnashr”. 2010 y.
44. Каюмов Р.И. Организация и финансирование инвестиций. Учебное пособие. Т.: ТГЭУ. 2010 г.
45. Кукура С.П. Теория корпоративного управления. –М.: ЗАО Издательство «Экономика», 2014. – 478 с.

- 46.Короткий С. В. Корпоративное управление. Учебное пособие-2019
- 47.Левенцев Н.Н., Костюнина Г.М. Международное движение капитала: инвестиционная политика зарубежных стран: Учебник. - М.: Экономист, 2017. - С. 8
- 48.Mullajonov F.M. “O‘zbekiston Respublikasi bank tizimi istiqlol samarasi” T.: “O‘zbekiston”, 2021 yil.
- 49.Масютин С.А. Корпоративное управление: опыт и проблемы: Монография. – М.: ООО «Финстатинформ», 2019. – 33 с.
- 50.Макарова Г.Л. Система банковского маркетинга. – М.: «Финстатинформ». – 2001. -110 с.
- 51.Mustafakulov Sh.I. Investitsion muhit jozibadorligi. Ilmiy-amaliy qo‘llanma. - Toshkent,2017.-320 b.
- 52.Rajabov N.R. Investitsion muhit jozibadorligini baholashning ilmiy-uslubiy jihatlari// “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar”/2020. №4. B. 118-133
- 53.Семочкина М. А. Инвестиционная деятельность с участием иностранных инвесторов в Российской Федерации (правовой аспект). Дисс. на соиск. уч. ст. канд. юрид. наук. - М.: МГУ. - С. 152.
- 54.Сулейманов М.Д., Михин А.А. Иностранные инвестиции. Монография. - М.: МНИ, 2011. - С. 6-7.
- 55.Сенчагов В. Финансы, денежное обращение и кредит. – М.: - 2005 г., 535 с.
- 56.Xamidulin M.B. Korporativ strategiyalarni moliyalash usul va strategiyalari/ «Korxonani boshqarish» jurnali, 5-6-son.– 4-14 b.
- 57.Хессель М. Корпоративное управление. М.: ИНФРА-М. 1996.
- 58.Xodiyev B.Y. va D.S. Qosimova Korporativ boshqaruv/ o‘quv qo‘llanma, Toshkent, 2012.
- 59.Zaynutdinov Sh.N., Ashurov A.Z. Korporativ boshqaruv. O‘quv qo‘llanma. — T.: TDIU, 2010.
- 60.Vakhabov A.V., Khajibakiev Sh.X., Muminov N.G. Foreign investment. - T.: Finance, 2002. - 204 p.;

61. Велисава Т. Севрук «Банковский менеджмент». Дело ЛТД. – 2004, – 156 с., С.10.
62. Haydarov N.H. Issues of improving the financial and tax relations in the investment activities of enterprises in the context of economic liberalization (on the example of enterprises with foreign investment): dissertation abstract for the degree of Doctor of Economics.-Tashkent, 2003.-22p .;

III. Qo‘shimcha adabiyotlar:

63. Галанова В.А. Акционерное дело: Учебник / Под ред.—М.: Финансы и статистика, 2003.
64. Stobaugh R.B. How to Analyze Foreign Investment Climates // Harvard Business Review. 1969. September- October.
65. Randøy, Trond, Steen Thomsen and Lars Oxelheim, 2006, A Nordic Perspective on Corporate Board Diversity, Report from the Nordic Innovation Centre.
66. Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC). Statistics on Depository Institutions Report, 2014 y.

IV. Davriy nashrlar, statistik to‘plamlar va xisobotlar:

67. «Ipoteka bank» ATIB ning 2019-2023 yillarga statistik hisobotlari.
68. Bozor, pul va kredit.// №1-12. 2019 y. va №1-12. 2020 y
69. Bank axborotnomasi gazetasi. 2021-2022 yillar №11-22
70. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining yillik hisobotlari 2019-2023 y.

V. Jurnallardagi maqolalar:

71. Boltabaev M.R. Ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiyalashda tijorat banklarining investitsion salohiyatidan samarali foydalanish istikbollari. «Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank-moliya tizimida innovatsion xizmatlarni rivojlantirish» mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari to‘plami. Toshkent. TDIU 2015. - B. 10.

- 72.**Karimov H.F., Sultanov R.B. Uzbekistonda kulay investitsion muxitni shakllantirish orkalp investitsion jozibadorlikni oshirish istikbollari // «Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar» ilmiy elektron jurnali. № 5, sentyabr-oktyabr, 2016 yil
- 73.**Karimkulov J.I. Hududlarga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni rivojlantirish yunalishlari. Iqt. fan. dok. ilm. dar. olish uchun yoz. diss. avtoref. -T.: BMA, 2019.-26 b.
- 74.**Mustafakulov Sh., Rajabov N., Xaydarova Investitsion muhit jozibadorligi ta'sirining tahlili. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 5, sentyabr-oktyabr, 2020 y.
- 75.**Rajabov N.R. Investitsion muhit jozibadorligini baholashning ilmiy-uslubiy jihatlari
- 76.**Uktamov X.F. COVID-19 pandemiyasi sharoitida aholini ish bilan ta'minlash yo'llari. "Yangi Uzbekiston iqtisodiyotining makroiqtisodiy barkarorligini taminlash: muammolar, tahlillar va natijalar" onlayn, ilmiy-masofaviy konferensiyasi tezislar to'plami 2020-yil 30-aprel, Toshkent sh. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
- 77.**Suyunov D., Xoshimov E. "Korporativ boshqaruv modellari: konseptual jihatlari, zamonaviy tendensiyalar va konvergensiya imkoniyatlari" "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 4, 2017-yil iyul-avgust, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
- 78.** Ashurov Z. "Korporativ boshqaruv kontsepsiyasi va mohiyati: ilmiy nazariy yondashuvlar va ularni rivojlantirish" Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 6, 2015-yil noyabr-dekabr, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
- 79.**Teshabaeva O., Axmadjonov L. "O'zbekistonda korporativ boshqaruv modellari va mexanizmlari" ilmiy elektron jurnal, 2022-yil
- 80.**Ganixodjayev B., Xusainov Sh. "Korporativ boshqaruv tizimini baholash va uning diagnostikasi", "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 1 2018-yil, yanvar-fevral.

- 81.** Ismatullayev J., “Mintaqalar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining zamonaviy sur’atlari va ularning investitsion jozibadorligini tahlili” Iqtisodiyot va ta’lim / 2021 yil, 4-son
- 82.** Boyev B.J. “Xorijiy investitsiyalarni jalb etishning davlat iqtisodiyotidagi ahamiyati” Journal of Innovation, Creativity and Art, Vol. 2, No.5,2023
- 83.** Stobaugh R.B. How to Analyze Foreign Investment Climates // Harvard Business Review. 1969. September- October.

VI. Dissertatsiya va avtoreferatlar

- 84.** Karimkulov J.I. Erkin iqtisodiy hududlarga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni rivojlantirish yo’nalishlari. Iqt. fan. dok. ilm. dar. olish uchun yoz. diss. avtoref. -T.: BMA, 2019.-26 b

VII. Internet saytlari

- 85.** www.cbu.uz
- 86.** www.stat.uz
- 87.** www.nbu.uz
- 88.** www.ipotekabank.uz
- 89.** www.sqb.uz
- 90.** www.cer.uz
- 91.** www.chamber.uz
- 92.** www.abit.uz
- 93.** www.nisse.uz
- 94.** www.press-service.uz
- 95.** www.invest.gov.uz
- 96.** www.dedegkaev.ru
- 97.** www.bigasia.ru
- 98.** www.cambridge.org
- 99.** www.oecd.org
- 100.** www.statista.com

- 101.** www.santandertrade.com
- 102.** www.cabar.asia
- 103.** www.Bloomberg.com
- 104.** www.oecd.org
- 105.** www.onlinelibrary.wiley.com
- 106.** www.unctad.org
- 107.** www.statista.com
- 108.** www.president.uz
- 109.** www.rootstack.com
- 110.** www.pagespeed.web.dev
- 111.** www.data.worldbank.org
- 112.** www.mckinsey.com
- 113.** www2.deloitte.com